

TRACTATUS OCTAVUS.

274

Respondeo illam posse quidem dici virtutem veram, sed non perfectam. Primum pater: Virtus enim est habitus determinans & inclinans potentiam ad rectam operationem: Sed fides informis inclinat & determinat potentiam intellectivam ad rectam operationem, nimirum ad assentientium veritatis à Deo revelatis: Ergo est vera virtus.

4. Quod vero non sit virtus perfecta, seu non habeat statum, modum, ac perfectionem verae virtutis, videtur etiam manifestum; cum enim credere sit actus intellectus assentientis vero, ex imperio voluntatis, ad hoc ut iste actus sit perfectus, subindeque & habitus à quo elicetur; sive ut habeat statum, modum, ac perfectionem virtutis, duo requiruntur, nempe ut intellectus infallibiliter attingat verum, aliud ut infallibiliter ordinetur ad ultimum finem, propter quem voluntas vero assentitur, seu intellectum moveret ad illi assentendum: Sed hoc secundum deest fidei informi, quia etsi ejus actus habeat perfectionem debitam ex parte intellectus, careret tamen ea quia ipsi debetur ex parte voluntatis; cum enim desit charitas, non ordinatur in finem ultimum: Ergo fides informis non est virtus perfecta, seu statum, modum, & perfectionem omnimodam virtutis non habet. Quod confirmari & magis illustrari potest ex his quae diximus tomo 3. in Tractatu de virtutibus in communi, nempe virtutes morales acquisitas, sine charitate esse quidem veras virtutes, sed non perfectas; eodem modo proportionaliter de fide informi philosophandum est, ac de illis virtutibus à charitate separatis, prout sunt in peccatoribus. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ne eadem hic inutiliter repetamus.

CAPUT X.

De subjecto fidei, ejusque causis, & effectibus.

Non agimus hinc de subjecto quo fidei, seu de potentia in qua fides recipitur (constat enim ex supra dictis illam subjectari in intellectu, ut modo & determinato à voluntate) sed de subjecto quod, seu de personis ac subjectis quae sunt capaces illius, & inquirimus, in quibus subjectis remaneat habitus fidei, & in quibus destruatur?

§. I.

Habitus fidei remanet in peccatoribus, gratia & charitate spoliatis; sed non in Hæreticis, nec in Dæmonibus, aut damnatis, nec in Beatis, bene tamen in Animabus in purgatorio existentibus.

5. Prima pars hujus assertionis est certa de fide, & constat tum ex verbis illis Apostoli 1. ad Corinth. 13. Si habuero omnem fidem, charitatem autem non habuero, nihil mihi proficit. Nam ibi clarè supponitur, fidei posse esse sine charitate, subindeque in peccatoribus, gratia & charitate spoliatis, illam remanere. Tum ex Tridentino fess. 6. cap. 15. assertore fidei per quodlibet peccatum mortale non amitti. Ratio etiam id suadet, non enim omne peccatum mortale est contrarium fidei, nec destruit rationem formalem objecti ipsius, nempe revelationem divinam; atque adeò potest homo in pec-

cato mortali existens, credere mysteria nostræ fidei, quia à Deo revelata sunt.

6. Secunda pars, quæ est contra Durandum, afferentem habitum fidei in hæreticis, quantum ad aliquam sui partem, remanere, probatur primò ex Apostolo 1. ad Timoth. 1. ubi de Hymenæo & Alexandro, qui non totam fidem, sed (ut pater 2. ad Timoth. 2.) solum articulum resurrectionis negabant, dicit: *In fide naufragaverunt, id est fidem totaliter, atque adeò totum ejus habitum, perdiderunt.* Sicut enim (ut ibidem observat Chrysostomus) qui naufragium facit, amissis omnibus nudus evadit, ita quia à fide excidit, omnibus virtutibus ac donis supernaturalibus, ipsoque fidei habitu, totaliter spoliatur. Unde Tridentino fess. 6. cap. 15. ait fidem peccato infidelitatis amitti, sicut charitatem quovis peccato mortalí.

Ratio etiam D.Thomæ hinc qu. 5. art. 3. id convincit: Tunc enim fides totaliter in aliquo perit quando in eo cessat objectum formale fidei, nam species essentialis cuiuslibet habitus, ex ratione formalis objecti necessariò dependet: Atqui in hæretico, etiam unicum nostra fidei articulum discremente, perit objectum formale fidei, quod est veritas prima, secundum quod manifestatur in Scripturis sacris, & proponitur ab Ecclesia Catholica; ille enim non in hæretico sicut regulæ infallibili doctrina ab Ecclesia propositæ, sed ea que vult credit, quæ non vult pro suo arbitratu rejicit, & solum propria voluntati, vel potius private opinione, ex propria voluntate stabilita, firmiter adhaeret: Ergo in hæretico unicum articulum negante, & alios omnes se credere profitente, fides totaliter perit. Ex quo intelliges discrimen quod reperitur inter fidem & scientiam & quare habitus scientia non destruatur ob errorum circa unam partem sui objecti, bene tamen habitus fidei; quia nimirum motivum seu medium, quod est ratio assentienti uni coniunctioni, est distinctum ab eo quod est ratio assentienti alteri; ratio vero assentienti omnibus veritatis revelatis, est unica & indivisibilis, nempe veritas prima, ut simpliciter infallibilis in dicendo; unde qui discredidit uni articulo fidei, negat veritatem primam esse infallibilem, ac proinde impossibile est quod alii veritatis revelatis, ob divinam revelationem assentiantur.

7. Tertia pars, quæ asserit habitum fidei infusa non reperiiri in Dæmonibus, ac damnatis, qui fideles fuerunt, expressè docetur à D.Thoma hinc qu. 5. art. 2. ad 2. his verbis: *Fides qua est donum gratia, inclinat hominem ad credendum, secundum aliquem affectum boni, etiam si fu informis, unde fides qua est in Dæmonibus, non est donum gratia, sed magis coguntur ad credendum ex perspicacitate naturalis intellectus.* Quibus verbis rationem fundamentalē hujus partis insinuat, quæ potest sic breviter proponi: Habitus fidei procedit ex affectu boni, & pia motione voluntatis, determinantis intellectum ad assentendum veritatis revelatis, ut supra cap. 7. §. 1. ostensum est: Sed in Dæmonibus & damnatis non reperiitur pia illa affectio & motio voluntatis, cum enim voluntas mali Angeli, vel hominis damnati, maneat firmata in malo, per obstinationem habitualem, ut docet S.Thomas 1. p. quæst. 64. art. 2. est incapax pia affectionis, quæ inclinetur ad credendum sicut oportet; unde non credit nisi coactus, & ratione evidentiæ signorum & miraculorum quæ videt, ut declarat idem S. Doctor hic art. 2. ad 3. ubi ait quod hoc ipsum Dæmonibus displicer, quod signa fidei sunt tam evidenter, ut

DE VIRTUTIBUS THEOLOGICIS. 275

per ea credere compellantur. Quare Bannez recte comparat Dæmonum fidem voluntati mercatoris, qui metu mortis, invitus & coactus projicit merces in mare: Ergo in Dæmonibus & damnatis habitus fidei infusa non reperitur.

8. Quod vero ille non remaneat etiam in Beatis, docet ac probat idem Doctor Angelicus 1. 2. quæst. 67. art. 3. ubi sic discutit: *Fides in sua ratione habet imperfectionem, que ejus ex parte subiecti, ut scilicet credens non videat id quod credit: beatitudinem ex sua ratione habet perfectionem ex parte subiecti, ut scilicet beatus videat id quo beatificatur, unde impossibile est quod fides maneat simul cum beatitudine in eodem subiecto.*

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Destructo objecto formalis quod & quo aliquius habitus, talis habitus destruitur: Sed in beatitudine destruitur objectum formale quod & quo fidei infusa: Ergo & ipse habitus. Major pater. Minor probatur. Objectum formale quod fidei infusa est prima veritas non visa, objectum vero quo, seu ratio formalis sub qua, est divina revelatio obscura, ut cap. 1. ostendimus: Sed in beatitudine prima veritas est in se clara visa, & divina revelatio evidens: Ergo in beatitudine destruitur objectum formale quod & quo fidei infusa. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 13. *Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus; cum autem veneris quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est: id est, cum veneris visio, fides evacuabitur.*

9. Probatur secundum eadem pars: fides est dominum collatum viatoribus, pro statu viae, & ut fundamentum spei, per quam tendimus in beatitudinem: Ergo superflue omniōne ponetur in beatibus, cum illi non sint amplius viatores, sed comprehensores, nec per spem tendant in beatitudinem, sed illam possideant per claram Dei visionem.

Ex quo probata manet ultima pars, quæ asserit habitum fidei remanere in animabus in purgatorio existentibus; nam animæ illæ sunt adhuc in via, & ad patrem tendunt, ad quam adhuc non pervenerunt, ac per spem suum summum bonum vehementer desiderant; cumque adhuc nondum acceperint quod perfectum est, non debet evacuari in illis quod ex parte est.

10. Ex his intelliges, habitum fidei tripliciter posse amitti, nimirum per peccatum infidelitatis, per adventum luminis glorie, & per æternam damnationem. Primo modo amittitur ab hæreticis, secundo à Beatis, tertio à Dæmonibus, & damnatis. Cum enim fides ex natura sua, non sit nisi viatrix & peregrina, quandiu peregrinatur à Domino, nobiscum semper manet: At vero finita via evanescit, sive in patria, ubi non est opus lucernæ, praesente Sole; sive in inferno, quia cum sit substantia sperrandarum rerum, non potest ibi manere, ubi nulla est spes boni & nulla desperatio mali, ut loquitur Hugo Victorinus.

§. II.

Solvuntur objectiones.

11. Contra primam partem assertionis nullum est difficile argumentum, sed contra secundam, quæ asserit habitum fidei infusa non remanere in hæreticis, objicitur primò: Habitus virtutis non destruitur per unum actum vitij contrarij, v.g. uno intemperantia, vel injustitia actu, virtus temperantiae, vel justitiae non corruptitur; nec per errorem circa unam conclusionem scientie habitus expel-

litur: Ergo similiter per unicum actum infidelitatis, & per diffusum uni duntaxat articulo fidei, habitus fidei infusa in hæretico non destruitur. Unde hæreticus cum pertinacia negans aliquem articulum fidei, v.g. realem presentiam corporis Christi in Sacramento Eucharistie, adhuc experitur se eadem promptitudine & facilitate assentiri alijs articulis fidei; ut quod Deus sit Trinus, sit incarnatus &c. quia ante suam hæresim: hæc autem promptudo & facilitas, sunt signa habitus fidei, adhuc in eo remanentes. Addunt aliqui, difficile explicari posse, quomodo unico actu infidelitatis, habitus fidei infusa destruitur, & an talis actus physicæ vel moraliter tantum concurrat ad ejus destructionem.

Respondeo, concedo Antecedente, negando Consequentiam & paritatem: Ratio disparitalis inter fidem, & temperantiam vel justitiam est, quia fides à Deo infunditur, justitia vero & temperantia proprijs actibus acquiruntur: hoc vero inter virtutes infusas & acquisitas reperitur discrimen, quod istæ, sicut non nisi multis frequentaris actibus acquiruntur, & in mente veluti radicantur; ita nec corruptuntur, & ab anima expelluntur, nisi pluribus actibus contrarijs: illa vero, quia non labore paruntur, sed divinitus infunduntur, adveniente quocunque actu illis contrario, destruantur, & evanescent; eademque facilitate à nobis abeunt, quæ in nos venerant sine nobis.

Ad aliud exemplum de scientia, supra assignavimus disparitatem, eamque declarat D. Thomas hinc qu. 5. art. 3. ad 2. his verbis: *In diversis conclusionibus unius scientie sunt diversa media per quæ probabantur, quorum unum potest cognosci sine alio. Et ideo homo potest scire quasdam conclusiones unius scientie, ignoratis aliis. Sed omnibus articulis fidei in hæreticis, propter unum medium, scilicet propter veritatem primam propositam nobis in Scripturis secundum doctrinam Ecclesie intelligentis sanè; & ideo qui ab hoc medio decidit, totaliter fide caret.*

12. Nec obest quod ille qui uni tantum articulo disredit, experitur le eadem promptitudine & facilitate alijs assentire, sicut antea, illa enim promptudo, & facilitas, non ex habitu fidei infusa provenit, sed ex habitu fidei acquisitæ, producتو per actus naturales, quos sepe ante hæresim exercit circa supernaturalia; credendo illa ex fide quadam humana ex parte principij, licet divina ex parte objecti, quæ est quoddam fidei simulachrum, nec verum fidei aurum, sed aurichalcum, non candem facilitatem ingerens, sed similem.

Ad illud quod additur de modo quo unicus actus infidelitatis, habitum fidei infusa destruit, respondeo illum non solum moraliter, sed etiam physicæ destruere: non quidem immediate, sive in genere causæ formalis, sed mediata, sive in genere causæ efficientis; quatenus scilicet generat dispositionem habitualem, contrariam dispositioni omnino necessariæ ad fidei conservationem, videlicet pertinacem adhesionem ad proprium iudicium: Licet enim hæc pertinacia adhesionis non sit directe contraria fidei, directe tamen opponit dispositioni, sine qua non potest fides in suo subjecto conservari, nimirum habituali intellectus captivitati in obsequio solius autoritatis Dei, obscurè sua mysteria revelantis; fieri enim non potest, ut qui pertinaciter adhæret proprio iudicio, sit nichilominus ita subjectus & captivatus Deo, & primæ veritati revelanti, ut possit assentire mysteriis revealatis, propter solam ejus autoritatem & veracitatem

tem: Sicut ergo ille qui destruit dispositiones re- quisitae ad unionem anima cum corpore, physie expellit animam, quæ sine illis non potest in cor- pore conservari: ita quilibet actus infidelitatis, afferens secum pertinaciam, sine qua non est ha- refis, expellit fidem infusam ab intellectu, non formaliter & immediate, sed efficienter & mediatae.

15. Objicis secundò contra tertiam partem assertionis, in qua diximus fidem in Dæmonibus & damnatis non remanere: Fides non amittitur nisi per peccatum infidelitatis: Atqui Dæmones, & plures damnati: non inciderunt in peccatum infidelitatis: Ergo in illis remanet habitus fidei infusa. Unde D. Thomas infra quæst. 18. art. 3. ad 2. hanc constituit differentiam inter fidem & spem, quod spes non remanet in damnatis, benè tamen fides.

Respondeo negando Minorem, fides enim in- fusa & laudabilis, non solum peccato infidelitatis destruitur, sed etiam ex defectu pia affectionis ad credendum; unde cum Dæmones & damnati non credant ex pia affectione voluntatis ad primam veritatem revelantem, sed ex evidentiâ signorum, dolentes illa esse tam evidentiâ, ut non possint ipsi dissentire, fides infusa non remanet in eis, sed destruitur, ratione hujus indispositionis & impe- dimenti. Ad D. Thomam dico, illum non afferere loco citato, fidem esse in damnatis, non verò spem, sed magis posse esse fidem quam spem; quod ve- rissimum est, tum quia desperato damnationis statui, in quo nulla est, vel affulgebit unquam redemp- tionis spes, magis repugnat spes liberationis, quam cognitio divinorum: tum etiam quia in damnatis nec spes infusa nec acquisita esse potest; quia spes etiam naturalis, fuit solum in bonum sperantis, quod ab eo apprehenditur ut futurum, nullum au- tem est hujusmodi bonum respectu damnati: Fides verò aliqua, scilicet naturalis & acquisita; in eis remanet (ut supra dicebamus de Catholicis, in hæ- resim lapsi) cum adhuc credant, licet quodammodo coacte, & propter evidentiam signorum que- vident. Unde Jacobi 2. dicitur, quod *Dæmones cre- dent, & contremiscunt.*

14. Objicis ultimò contra tertiam partem af- fisionis, in qua diximus habitum fidei non rema- nere in beatis: Lumen gloriae datum Paulo in rap- tu, non exclusit habitum fidei, ut docet D. Thom. infra quæst. 175. art. 3. ad 3. Sed lumen gloriae in D. Paulo, fuit ejusdem naturæ cum lumine gloriae beatis in patria indito: Ergo lumen gloriae indi- tomabitur beatorum habitum fidei non expel- lit; sed cum eo stare potest in eodem intellectu.

Confirmatur primò: Licet beati clare videant essentiam divinam, in ea tamen non vident omnia mysteria gratiae que spectant ad objectum mate- riale fidei: Ergo retinent fidem habitualem, saltem de illis mysterijs.

Confirmatur secundò: Theologia quam hic in via per nostros actus acquirimus, remanet in patria, ut 1. parte hujus Manualis cap. 1. docuimus: Ergo pariter in ea perseverat fides, à qua Theologia, ut à subalternante, & habitu principiorum, dependet.

Ad objectionem respondeo lumen gloriae da- tum D. Paulo in raptu, fuisse quidem ejusdem na- turæ cum lumine gloriae indito beatis in patria, no- tamen ejusdem status & conditionis; quia non datus fuit Paulo per modum habitus permanentis, sicut coferunt beatis in patria, sed per modum auxilij trans- seuntis: formæ autem contrarie tunc solum se in- vicem expellunt, quando sunt in statu perfecto & permanenti; non verò quando sunt in statu viali,

& per modum transiuntis existunt, ut supra cap. 2. §. 5. in resp. ad tertiam objectionem, ex Caetano declaravimus.

Ad primam confirmationem, dato & non con- cesso Antecedente, de quo in Tractatu de visione beatifica, nego Consequentiam; cum enim fides, si- cut alii habitus, ab objecto formalis & primario specificetur, eo sublato, permanere nequit, unde si beati non possint retinere fidem habitualē circa Deum, & ea quæ necessariò ipse competit, non possint eam habere de mysterijs gratiae, quæ in ipso clare non vident. Sicut licet adhuc non possi- deant gloriam corporis, quæ est objectum spei se- cundarium; quia tamen fruuntur gloriâ animæ, & visione beatifica, quæ est ejus objectum prima- riū, non relinquunt locus habitui spei in patria, juxta illud Apostoli ad Roman. 7. *Quod videt quis, quid sperat?*

Ad secundam, concessio Antecedente, nego Con- sequentiam & paritatem: Ratio discernimus est, quia fides est essentialiter obscura & invidens, subindeque incompossibilis cum clara Dei visione; Theologia vero non est essentialiter obscura, sed tanquam accidentaliter, & ratione status viæ, in quo per accidens dependet à fide quæ in nobis viato- ribus gerit vices luminis gloriae, & est ut ita loquar, vicaria scientiæ beatæ, cui Theologia nostra per se & ex natura sua, in certitudine & evidentiâ suo- rum principiorum subordinatur; unde connaturaliter petit illi conjungi, & in tali coniunctione ha- bere evidentiâ suorum principiorum, ut loco ci- tato primæ partis declaravimus.

§. III.

De causis & effectibus fidei.

15. Constat ex supra dictis, causam materialē seu subjectivam habitus fidei, seu subjectum in quo ille recipitur, esse solum intellectum Angeli vel hominis viatoris, cum ille nec in beatis nec in damnatis permaneat, ut jam ostensum est. Liquet etiam, causam formalem illius, esse objectum à quo specificatur, nimis Deum, ut est prima veritas revelans; & finalē, hominis salutem, cuius est ini- tiūm, radix, & fundatum, & ad quam ut ad propriū finem ordinatur, juxta illud 1. Petri 1. *Repor- tantes finem fidei vestra salutem animarum vesti- rum.* Demum exploratum est apud omnes Catholicos, causam efficientem fidei esse solum Deum, à quo habitus fidei infunditur, & qui non solum re- velat ea quæ credenda sunt, sed etiam intellectum moveat & applicat per gratiam, ad assentientium ve- ritatibus revelatis. Unde Augustinus in Psal. 126. *Nos loquimur foris, ille adificat intrus.* *Ipsé adificat, ipse moveat, ipse intellectum aperit, ipse ad fidem appli- cat sensum nostrum.*

16. Eset hic locus disputandi contra Pelagia- nos, docentes, suppositâ externâ revelatione seu do-ctrinâ, posse hominem sine speciali gratia intrin- seca, credere mysteria fidei; & contra Semipelagianos, qui licet cum Ecclesia Catholica faterentur, nos non posse credere mysteria revelata sine gratia, contendebant tamen initium fidei esse in nobis à nobis, scilicet piam affectionem ad credendum, seu quandam credulitatis affectum. Verum uterque er- ror in Tractatu de gratia cap. 1. §. 3. à nobis confutatus est. Unde ad hunc locum Lectorem re- mittimus.

15. Duplicem fidei effectum assignat D. Thom- as hinc qu. 7. art. 1. & 2. timorem scilicet servilem,

&

& filiale, & cordis purificatiōnem; juxta illud Petri Actuum 15. *Fide purificans corda.* In primis ergo fides est causa timoris servilis & filialis, quia (ut discurrit idem S. Doctor art. 1.) *Timor est quidam motus appetitiva virtutis: omnium autem appetitivorum motuum principium est bonum vel malum apprehensum, unde oportet quod timoris & aliorum appetitivorum motum sit principium aliqua apprehen- sio.* Per fidem autem sit in nobis quadam apprehensio de quibusdam malis penitibus, quæ secundum divinum iudicium inferuntur, & per hunc modum fides est causa timoris, quo quis timet à Deo puniri, qui timor est servilis. Esi etiam causa timoris filialis, quo quis timet separari à Deo, vel quo quis refugit se Deo comparare, reverendo ipsum, in quantum per fidem hanc ex- estimationem habemus de Deo, quod sit quoddam im- mensum, & altissimum bonum, à quo separari est perfis- sum, & cui velle equari est malum. Sed primi timoris, scilicet servilis, est causa fides informis, sed secundi timoris, scilicet filialis, est causa fides formata, quæ per charitatem facit hominem Deo adhucere, & ei subiici.

18. Quod etiam purificatio cordis sit effectus fidei patet, tum quia intellectum ab omni errore purgat, unde à Guillelmo Parisiensi. *Virginitas mentis appellatur.* Tum etiam, quia est radix & initium justificationis, per quam homo perfectè purgatur à peccatis. Tum denique, quia ut ratiocinatur S. Thomas artic. 2. ejusdem questionis. *Impu- ritas uniuscujusque rei consistit in hoc quod rebus vi- lioribus immiscetur; non enim dicitur argentum esse impurum ex permixtione auri, per quam melius redditur, sed ex permixtione plumbi vel stanni.* *Manifestum est autem quod rationalis creatura dignior est omnibus temporalibus & corporalibus creaturis, & ideo impura redditus ex hoc quod temporalibus se subicit per amo- rem, à qua quidem impuritate purificatur per contra- rium motum, dum scilicet tendit in id quod est supra se, scilicet in Deum; in quo motu primum principium est fides, accedentem enim ad Deum oportet credere, ut dicitur Hebr. 11. & ideo primum principium purifica- tionis cordis est fides.*

19. Ex hoc infert idem S. Doctor qu. 8. dona intellectus & scientiæ, virtuti fidei respondere; sicut enim in corporalibus, diaphaneitas est ultima dis- positio ad lucem, quæ idcirco à Philosophis *actus diaphani* definitur: ita in spiritualibus puritas cordis est dispositio ad scientiam & sapientiam, quam hac de causa D. Augustinus *purificata mentis intelligentiam* appellat: Si ergo purificatio cordis sit effectus fidei, consequens est ut dona intellectus & scientiæ ipsi corresponteant. Unde idem S. Do-CTOR in libro de spiritu & littera: *Noli intelligere ut credas, sed credere ut intelligas, intellectus enim mer- ces fidei est.* Hinc etiam D. Thomas art. 7. quæstio- nis citatæ, docet dono intellectus respondere sextam beatitudinem, scilicet munditiam cordis, cui Dei visio promissa est. Quia (inquit) duplex est cordis munditia, alia praæambula & dispositiva ad visionem, quæ est cordis ab inordinatis affectibus deputatio, quæ per virtutes & dona appetitus ob- tinetur. Alii quasi completiva, quæ est animi ab hæresibus, erroribus, phantasmatibus, & falsis aesti- mationibus deputatio, & hanc donum intellectus, fidei correspondens, confert.

Pars II.

CAPUT XI.

Principia fidei dotes & prerogativa.

20. *Q*uinque sunt eximia fidei dotes & præ- rogativa: In primis enim illa est prior or- dine originis, spe, & charitate, ac virtutibus morali- bus infusa. Ratio est, quia cognitio finis est prior ordine generationis, ejus intentione, & elec- tione meditorum; cum nihil sit volitum, quin præ- cognitum, & voluntas in omnibus suis actibus, per cognitionem intellectus dirigatur: At cogni- tio finis supernaturalis ad quem homo est elevatus, habetur per fidem, intentio verò illius à spe & charitate procedit, quæ Deum ut ultimum finem, vel ut in se bonum, vel ut bonum nostrum deside- rant, electio autem mediorum, ad finem illum con- ducentium, si per virtutes morales infusa: Ergo fides est prior ordine originis, spe, & charitate ac virtutibus moralibus infusa. Unde illa à SS. Patri- bus fundamentum totius ædificij Christiani, initium salutis, radix totius justificationis, prima vita intel- lectus humani, & primogenita inter virtutes appella- tur, ut infra ex Guillelmo Parisiensi latius ex- pendens.

Secundò, Fides est eminenter speculativa & prá- ctica. Tum quia habet Deum pro objecto, qui est prima regula speculacionis & praxis, ut pote prima veritas, & ultimus finis. Tum etiam, quia est qua- dam impressio & participatio scientiæ & cogni- tioni diviniæ, quæ est eminenter speculativa & prá- ctica, ut in Tractatu de scientia Dei declaravimus.

Tertiò, Fides non est discursiva, sed rebus revela- tis imprimis assentitur: Ratio est, quia in discursu assensus qui versatur circa præmissam, sive circa principium, distinguitur realiter ab eo qui est de- conclusio: Sed assensus fidei circa divinam re- velationem, non distinguitur realiter ab assensu qui est de re revelata: Ergo non est discursivus. Major pater, idem enim in Angelis non datur discursus, quia unico & simplici actu vident & assentuntur principio & conclusio, ut in Tractatu de Angelis cap. 9. §. 2. ostendimus. Minor etiam est certa, eo- dem enim actu, quo quis assentitur rei revelata, as- sentitur etiam ipsi revelationi, idque quia objectum formale assensus fidei est res revelata, non mate- rialiter sumpta, sed formaliter & reduplicative ut revelata.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: id est actus visionis, quo oculos attingit colorem & lucem, est unus & simplex, quia color est objectum tantum materiale visus, lux verò objectum ejus formale: Atqui similiter res quæ revelatur à Deo, est objectum tantum materiale actus fidei, divina verò revelatio objectum formale: Ergo unico & simplici actu fides credit rem revelatam, & divi- na revelationem, subindeque non est discursiva; cum discursus pluralitatem actuum importet, & ex uno prius cognito ad cognitionem alterius proce- dat. Unde in hoc distinguitur fides à Theologia, quod Theologia formaliter importet discursum, & procedat ex revelatione duntaxat virtuali; fides autem unicō intuitu divinam revelationem, & ea quæ à Deo revelata sunt, attingat.

21. Dices: Multoties ex aliquibus propositionib- us creditis per fidem, deducuntur alia ad ipsa per- pertinentes; per Concilia generalia, vel Summos Pontifices; ut quod in Christo sint duas voluntates,